

تأثیر کلام امام خمینی (رحمت الله علیه) بر عناصر کار تیمی رزمندگان قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص)
در دفاع مقدس با تمرکز بر عملیات کربلای ۵
رامبد باران دوست^۱، احمدرضا شفیعی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۷/۰۱

چکیده: رهبری مهمترین عامل پیروزی و شکست و حفظ روحیه و پیشگیری از آسیب‌های روانی در جنگ است. شخصیت عرفانی و حماسی حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) از ایشان، رهبر و فرمانده ای بی نظیر در دوران دفاع مقدس ساخته بود که نگرش، آموزه‌ها و سیره ایشان تأثیر عمیق انکارناپذیری بر روحیه ملت و رزمندگان و آمادگی‌های آنان در برابر دشمنان داشت. عشق و محبت وصف ناپذیر آحاد ملت و رزمندگان اسلام به ایشان از باورهای دینی آنان سرچشمه می‌گرفت. رزمندگان اسلام افزون بر محبت بسیار زیاد به حضرت امام خمینی، عمیقاً باور داشتند. ایشان جانشین امام عصر (عج) است و از ولایت امام معصوم و شأن مرجعیت دینی و زعامت سیاسی جامعه اسلامی برخوردار است. از این رو در چارچوب این باور ولایت حضرت امام خمینی را در ادامه ولایت معصوم پذیرفته و به لوازم آن پایبند بودند و اطاعت و پیروی از آنان را بر خود واجب می‌دانستند. پژوهش حاضر به بررسی تأثیر کلام حضرت امام خمینی بر عناصر کار تیمی رزمندگان قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در دفاع مقدس با تمرکز بر عملیات کربلایی‌ها می‌پردازد. جامعه آماری این پژوهش، کارکنان قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در شهر تهران هستند که در عملیات کربلای ۵ شرکت داشته‌اند. از این تعداد جامعه آماری که ۲۱ نفر است براساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تعداد ۳۷ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد و پرسشنامه بین آنها توزیع شد. نتایج نشان می‌دهد کلام حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) بر همه ۱۷ مورد از عناصر کار تیمی در بین رزمندگان اسلام در جبهه‌های حق علیه باطل مؤثر است. حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) با سخنان خود به آن‌ها شور و شوق و اعتماد به نفس می‌بخشید و این مسأله منجر به حضور مداوم و پرصلابت مردم و رزمندگان در جبهه‌های جنگ می‌شد.

واژگان اصلی: کلام حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، رزمندگان اسلام، اصول کار تیمی، جنگ تحمیلی.

۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)، شهرری، ایران

۲. کارشناسی ارشد رشته مدیریت سیستم‌های فناوری اطلاعات از دانشگاه برونل لندن

مقدمه

بعد از پیروزی انقلاب از آنجایی که ماهیت این انقلاب و هویت اسلامی این انقلاب با منافع طاغوت و شیاطین و استکبار جهانی سر ناسازگاری داشت و آن‌ها منافع خود را در خطر می‌دیدند به مقابله ایستادند و با ایجاد توطئه‌ها و بحران‌های داخلی و ناامنی سعی کردند این انقلاب را به شکست بکشانند (بهرامی، ۱۳۸۷: ۹). بسیاری از گروه‌های داخلی و کشورهای دیگر تصور می‌کردند ظرف چند روز انقلاب شکست خواهد خورد. شیوه و روش طاغوت و مستکبرین این بود که اگر انقلابی را نتوانستند با ایجاد بحران‌ها، درگیری‌ها و تنش‌های داخلی به زیر بکشانند و شکست دهند، با تهاجم خارجی و راه‌اندازی جنگ به نابودی بکشانند. چه در غائله کردستان، چه در غائله سیستان و بلوچستان چه در بحران‌هایی که گروه‌های ملحد توده‌ای به راه انداختند همگی از جانب محافل صهیونیستی اسرائیل و استکبار حمایت می‌شدند و برای همین از آنجایی که نتوانستند مقابل به ثمر نشستن انقلاب شوند، انقلابی که دارای رهبری حسینی بود، یکی یکی موانع را از سر راه خودشان برداشتند و جنگ خارجی و تهاجم خارجی یعنی همان جنگ عراق علیه ایران را بر کشور تحمیل کردند.

نقش حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در جنگ بیشتر و خیلی اثرگذارتر از دیگر مقاطع بروز و جلوه کرد. در آن شرایط که مملکت در یک بهت فرورفته بود، حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با همان آرامش خاطر همیشگی‌شان فرمودند: «یک دزدی آمد و یک سنگی انداخت و رفت و مردم ما انشا الله آن‌چنان سیلی‌ای به صورت این دزد خواهند نواخت تا الی‌الابد بشیمان خواهند شد». این جمله حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) روحیه و انرژی عظیمی در میان ملت ایران ایجاد کرد. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) دستور حرکت نیروهای مردمی را دادند، مردم که ندای امامشان را شنیدند از روستا و شهر به سپاه هجوم می‌آوردند. مردم از انقلاب، دین، شرف، حیثیت و انقلاب خود دفاع کردند، همه آمدند تا از کشور دفاع کنند؛ نه تنها ترسی در وجود مردم نبود، بلکه آن‌چنان انگیزه، نیرو و انرژی در مردم ایجاد شد که گویی در اوج شور و نشاط ابتدایی انقلاب قرار گرفته‌اند. خود نیروهای بسیج و سپاه نمی‌دانستند چطور این مردم را ساماندهی کرده و به جبهه بفرستند. از طرفی رزمندگان اسلام در جبهه حق علیه باطل با اثرات کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) تکیه بر کار گروهی را افزایش می‌دادند. از سوی دیگر روحیه مهم‌ترین عامل در جنگ‌ها و یکی از اصول پیروزی به شمار می‌آید. از نظر صاحب‌نظران راهبردی از جمله؛ سن تزو^۱،

^۱ Sun Tzu

کلاوزیتس^۱، ناپلئون^۲، فیلد مارشال^۳، مونتگمری^۴ و... قوای روحی در رزم مهم‌تر از قوای جسمانی است. روحیه یک حالت، تمایل یا واکنش روان‌شناختی است که با ویژگی‌هایی نظیر خلق بالا، عاطفه مثبت، اعتماد به خود، همیت گروهی، تمایل زیاد برای به سامان رساندن مأموریت‌های گروه، مشخص می‌شود. روحیه نوعی آمادگی داوطلبانه، متهورانه و شجاعانه همیت، اعتماد به نفس، شجاعت و نشاط مشخص می‌شود (لбак^۵، ۱۹۹۱: ۲۷).

تأثیر کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر روحیه رزمندگان و کشاندن آن‌ها به میدان جنگ بسیار زیاد است. با آغاز جنگ تحمیلی رهسپار جبهه شد و در حماسه‌های مختلفی حضور داشت، سردار شهید کاکا، فردی خوش‌رو، زودجوش و بسیار عاطفی بود. هم‌زمانش فوق‌العاده دوستش می‌داشتند. هم چنین استناد از سخنان رزمندگان توجه به این مهم را بیشتر می‌کند. همچون سردار اسماعیل کوثری که راجع به نفوذ کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) این‌گونه گفته‌اند که «نفوذ کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و تأثیر پیام‌های حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر رزمندگان و در نتیجه در صحنه‌های نبرد آثاری معجزه‌آسا داشت. بعضاً اتفاق می‌افتاد که یک پیام کوتاه آن حضرت به‌اندازه سه - چهار لشکر عملیاتی قوت قلب ایجاد می‌کرد»؛ بنابراین بررسی تأثیر کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر روحیه حماسی و کار تیمی رزمندگان در این تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بیان مسئله

امروز با عملیات روانی و روش‌های پیچیده روان‌شناختی و با استفاده از ابزارهای ارتباطی، تخریب روحی و روانی ارتش‌های هدف، توسط کشور و ارتش مهاجم، هم ردیف با طرح‌ریزی برای نبردهای صدر اسلام متمایز می‌سازد. فرهنگ و ادبیات دفاع مقدس بر اساس باورهای دینی و اندیشه دفاعی اسلام بود. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بنیان‌گذار انقلاب اسلامی و رهبر و فرماندهی جنگ در تبیین و انهدام قدرت رزمی است. در این چارچوب، فروپاشی روحیه ملی و روحیه رزمی نیروهای مسلح کشور هدف، مقدمه فروپاشی ساختارها و نظام دفاعی امنیتی آن کشور است.

هشت سال دفاع مقدس ملت ایران احیاگر فرهنگ ویژه‌ای است که آن را از سایر جنگ‌های

¹ Klavzyts

² Napoleon

³ Field Marshal

⁴ Montgomery

⁵ Lbak

متعارف به‌استثنای تولید این فرهنگ و ادبیات نقش‌برجسته و تعیین‌کننده‌ای دارند. باورها و اعتقادات اسلامی یکی از عوامل مؤثر بر ارتقای روحیه رزمی و پیروزی‌های دوران دفاع مقدس ملت ایران و رزمندگان اسلام بود. ملت مسلمان ایران به طور عام و رزمندگان اسلام به طور خاص آن‌ها را از عمق وجود پذیرفته و در راه اعتلای آن‌ها مجاهدت کرده‌اند. مبحث افزایش توان روحی در جنگ‌ها از اهمیت به‌سزایی برخوردار است و از مهم‌ترین عوامل پیروزی به‌شمار می‌آید که ایمان مذهبی یعنی ارتقای آمادگی روحی نقش اساسی دارد؛ لذا روحیه جنگیدن رزمندگان دفاع مقدس از اهداف و نیات الهی آن‌ها سرچشمه می‌گرفت؛ و بیش از آنکه به سخت‌افزارها و تجهیزات نظامی متکی باشند به ایمان و روحیه‌ای معنوی مرتبط بود و به اقرار تمام صاحب‌نظران و فرماندهان جنگ، مهم‌ترین مؤلفه قدرت ملی و توان رزم در دفاع مقدس، روحیه حماسی و ویژگی‌های برگرفته از باورها و اعتقادات مردم ایران و رزمندگان اسلام است. این دستاورد سترگ ایمان و باورهای دینی، در مقاومت رزمندگان اسلام بسیار جلوه‌گر بود و بر همین اساس ایمان و روحیه رزمی تزلزل‌ناپذیر رزمندگان دفاع مقدس را می‌توان از مهم‌ترین عوامل پیروزی آن‌ها برشمرد؛ بنابراین، تبیین، حفظ و توسعه فرهنگ دفاع مقدس به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه قدرت ملی و عامل مؤثر بر ارتقای روحیه‌ای حماسی و نظامی کشور لازم و بهره‌برداری از آن در جنگ‌های آینده ضرورتی جدی و اجتناب‌ناپذیر است. در این تحقیق نقش عوامل مؤثر بر روحیه رزمی رزمندگان اسلام در دفاع مقدس مورد بررسی قرار می‌گیرد و مهم‌تر از همه اینکه کلام حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) چه تأثیری بر عناصر کار تیمی رزمندگان اسلام داشته است.

مروری بر ادبیات تحقیق

کار تیمی و هشت سال دفاع مقدس

هشت سال دفاع مقدس، یک دانشگاه تربیتی و یک کارخانه آدم‌سازی بود که انسان‌های زیادی در این دانشگاه درس خواندند، فارغ‌التحصیل شدند و مدرک شهادت را با افتخار گرفتند و بسیاری نیز با توشه‌ای که از این دانشگاه برگرفتند، در راه اخذ این مدرک یعنی شهادت، تلاش می‌کنند، به امید آنکه خداوند به آنان مرحمت فرماید. از جمله عوامل متعددی که موجب پیروزی و افتخار هشت سال دفاع مقدس شد، خلاقیت و ابتکار عمل در روابط انسانی است که تأثیر بسزایی در وحدت و روح یگانگی در صفوف رزمندگان اسلام داشت؛ روابطی که جز در جنگ‌های صدر اسلام سراغ نداریم و در هیچ کجای عالم، چنین روابطی را مشاهده نمی‌کنیم، زیرا این روابط جز

در سایه تعالیم اسلامی، حاصل نمی‌شود. برخورد انسانی امام علی در جنگ صفین، در بستن آب بر دشمن و بستن آب از طرف دشمن بر مسلمانان و تسخیر دوباره شریعه توسط مسلمانان و مقابله به مثل نکردن مسلمانان، خود نمونه‌ای از صدها و هزاران نمونه دیگر برخورد انسانی است که الگو و سرمشقی برای رزمندگان هشت سال دفاع مقدس بود؛ بنابراین به تعبیری دیگر می‌توان گفت ابتکارات و خلاقیت‌های عملی در روابط انسانی که رزمندگان هشت سال دفاع مقدس در برخوردها و روابط با یکدیگر عمل می‌کردند، به مکتب انسان‌ساز اسلام بر می‌گردد که ریشه در فرهنگ اسلام و نبردهای مسلمانان با دشمنانشان دارد.

توصیف خلاقیت‌ها و ابتکارات عملی در روابط انسانی هشت سال دفاع مقدس کاری است بس مشکل که ذکر تمامی موارد آن و ادا کردن حق مطلب، از عهده هر گوینده و نویسنده‌ای خارج است، ولی آب دریا را اگر نتوان کشید، به قدر تشنگی باید چشید؛ لذا در این پژوهش به پاره‌ای از خلاقیت‌ها و ابتکارات عملی در روابط انسانی نیروهای رزمندگان هشت سال دفاع مقدس می‌پردازیم و هدف آن است که بتوانیم از این خلاقیت‌ها و ابتکارات، ان‌شاءالله در حال حاضر و آینده استفاده‌های عملی بریم و الگوهای مناسبی را برای روابط انسانی بین نیروهای مسلح ارائه دهیم. هم چنین به بررسی نمونه‌ها و موارد خلاقیت و ابتکار عمل در روابط انسانی، ریشه‌یابی این خلاقیت‌ها و تأثیر آن در پیروزی رزمندگان اسلام، راه‌های تقویت این خلاقیت‌ها و ابتکارات و تعالیم اسلامی در این زمینه می‌پردازیم.

خلاقیت و ابتکار عمل در روابط انسانی هشت سال دفاع مقدس را به دودسته می‌توان تقسیم کرد:

- خلاقیت و ابتکار عمل در روابط انسانی فرماندهان با نیروهای تحت امر.
- خلاقیت و ابتکار عمل در روابط انسانی نیروهای تحت امر با همدیگر.

تواضع و فروتنی فرماندهان یکی از عوامل ایجاد احترام و اطاعت نسبت به یک فرمانده است. تواضع موجب می‌شود نیروی تحت امر از فرماندهی خود به بزرگی یاد کند و قلباً به او محبت بورزد و از او اطاعت کند. فرماندهی متواضع، با عمل و با تواضعش به زیردستان می‌فهماند که همه در حال انجام وظیفه هستند، درحالی‌که برای یکدیگر ارزش قائل‌اند.

رهبری فرهمند حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)

در طول تاریخ همواره جوامع انسانی شاهد ظهور انسانی‌هایی بوده‌اند که تحولات عظیم

فکری، علمی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را ایجاد کرده‌اند. در این میان، جایگاه رهبران حرکت‌ها و جنبش‌های عظیم فکری و سیاسی که هدایت خیل عظیمی از مردم را در یک حرکت هدفمند برعهده داشته‌اند، رفیع و قابل توجه است. چراکه این قبیل رهبران نه تنها موجد تحولات عظیم در جامعه خودشان می‌شوند، بلکه شخصیتی از خود نزد مردم بر جای می‌گذارند که معیاری برای خوبی‌ها و بدی‌ها و همچنین الگویی برای آیندگان می‌شود. زیرا مردم با کامل تصور کردن شخصیت آن‌ها حداقل در جمع جامعه موجود پیروی از دستورهای ایشان را شایسته و لازم می‌دانند. البته ناگفته نماند، این قبیل شخصیت‌ها که دانشمندان علوم اجتماعی و همچنین روان‌شناسان به آن‌ها لقب کاریزما داده‌اند، از نظر ابعاد شخصیتی، جهت‌های فکری و توانایی‌های مدیریتی، درجه‌های متفاوتی دارند.

باتوجه به توضیحات داده شده می‌توان گفت، حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در جریان شکل‌گیری، پیروزی و تداوم انقلاب اسلامی، یک شخصیت کاریزماتیک بوده و همواره سبب تحولاتی عظیم، گسترده و ماندگار شدند. ایشان در جریان انقلاب چه در شرایط عادی و چه در شرایط بحرانی، تصمیماتی اتخاذ می‌کردند که این تصمیمات اغلب، ویژگی‌هایی خاصی داشت. ویژگی‌هایی که برگرفته از آموزه‌های دینی و شخصیت والای ایشان بود و آن حضرت را از بسیاری از رهبران کاریزماتیک انقلاب‌های جهان ممتاز می‌کرد. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با الهام از تعالیم قرآن و سیره و سنت ائمه اطهار در مقام کسی که بنیان‌گذار نظام اسلامی و تبیین‌کننده نظری آن است، ضمن تفکیک جنگ طاغوتی از جنگ توحیدی، جنگ‌های پیامبران را جنگ‌های توحیدی می‌داند که برای گسترش عدالت و حرکت به سوی صراط مستقیم و خداست (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۷۳: ۱۷۳). همچنین، جنگ را تنها در شکل جهاد برای خدا و دفاع از کیان مملکت اسلامی می‌پذیرد و می‌گوید که قیام تنها باید برای خدا باشد و تنها قیام و جهاد توحیدی و الهی ثمره الهی دارد. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با مبنای فکری اسلامی در برخورد با تهاجم عراق به ایران با سخنان و علم خود چند اقدام مهم را انجام دادند:

- ۱- معرفی جنگ تحمیلی به عنوان جنگ اسلام و قدرت‌های بزرگ (شیاطین)؛
- ۲- تعبیر دفاع مقدس از دفاع ایران در مقابل عراق؛
- ۳- معرفی صدام به عنوان مهره و عامل شیاطین؛
- ۴- تلاش برای حفظ انسجام داخلی؛

۵- ارائه روشنگری‌هایی برای مردم عراق.

ایشان در بیان اینکه جنگ تحمیلی، جنگ بین اسلام و دشمنان اسلامی است، می‌گویند: «تکلیف ما این است که از اسلام صیانت کنیم و حفظ کنیم اسلام را، کشته بشویم هم تکلیف را عمل کردیم. شما برای حفظ اسلام دارید می‌جنگید و او برای نابودی اسلامی، الان اسلام به تمامه در مقابل کفر واقع شده است. دفاع یک امر واجب است بر همه کس و به هر کس که هر مقدار قدرت دارید باید از اسلام دفاع کند» (صحیفه نور، ۱۳۸۵: ۳۳). ایشان با تأکید بر ملت ایران می‌فرمایند بر این ملت است که در مقابل جنگی که بر او تحمیل شده است به دفاع برخیزد؛ زیرا دفاع از حق مشروع و مسلم این ملت در مقابل متجاوز است به بیان حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه): «به همه مسلمین واجب است که با او قتال کنند، شما به یک واجب الهی عمل بکنید ... به همین یک واجب که خدا امر فرموده است به شما و به همه مسلمین که اگر چنانچه یک طایفه‌ای از مسلمین به طایفه‌ای دیگر تجاوز کرد باید با او مقاتله کنید» (بنی‌لوحی، ۱۳۷۸: ۱۲۲).

حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) از طرف دیگر به معرفی ماهیت حقیقی صدام به‌عنوان اصلی‌ترین عامل این تجاوز اشاره می‌کنند و او را ضمن قدرت‌طلب بودن، مهره استکبار می‌دانند که سرنوشت جامعه اسلامی را به خطر افکنده است. بدین ترتیب، ایشان در صددند، ماهیت صدام را به ملت ایران و عراق و دیگر جهانیان معرفی کنند: «یک حرفی که با ارتش عراق دارم این است که ارتش عراق با کی جنگ می‌خواهد بکند؟ طرف‌دار کی هست و مخالف کی؟ طرف‌دار صدام است که اشتراکی است و کافر است ... [صدام] با اسلام اصلاً دشمن است. این ارتش عراق باید بداند که این جنگ، جنگ با اسلام است به هواداری کفر که هم خود صدام حسین به‌حسب حکم شرعی کافر است» (همان منبع، ۴۰)؛ بنابراین، ملاحظه می‌شود آموزه دینی ایران که از اسلام، قرآن و سیره معصومین نشأت گرفته بود و در کلام رهبر نظام اسلامی، تجلی پیدا می‌کرد؛ به منزله یکی از مهم‌ترین مبانی رفتاری ایران در مقابل تهاجم عراق به شمار می‌رفت. بیان و رفتار حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در مقام بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در جنگ در قالب گفتمان دینی بود و وی از این زاویه به موضع‌گیری و تهییج افکار عمومی می‌پرداخت. ایشان سخنان خود را بیشتر خطاب به مسلمانان بیان می‌کردند و سخنرانی‌هایشان دربردارنده تعابیر و واژه‌های اسلامی بود؛ بنابراین در خلق ارزش‌های دوران دفاع مقدس، حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) به‌عنوان فرمانده کل قوا نقشی کلیدی داشت.

در واقع، رزمندگان، تنها به دلیل اینکه ایشان فرماندهی کل قوا هستند، از حضرت امام

خمینی (رحمت الله علیه) اطاعات نمی کردند، بلکه ایشان را رهبر و مقتدای خود می دیدند؛ رهبری که هم از مشروعیت قانونی و سستی برخوردار بودند و هم رهبر کاریزماتیک (فرهمند) محسوب می شدند؛ بنابراین از این نظر، در ایجاد و تعمیق ارزش‌ها نقش مهمی داشتند. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) به عنوان رهبر مذهبی، بلامنازع و کاریزماتیک مورد قبول تمامی اقشار مردم و گروه‌های سیاسی بود و حتی برخی گروه‌های سیاسی که با رهبری ایشان موافق نبودند نیز از ترس افکار عمومی و مقلدان ایشان جرئت مخالفت علنی با ایشان را نداشتند تا جایی که اعضای حزب توده که هیچ اعتقاد و علاقه‌ای به مذهب نداشتند نیز خود را پیرو خط حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) می نامیدند. براین اساس حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با توجه به آموزه‌های دینی در حقیقت منبع تولید ارزش‌های اسلامی در جبهه‌ها بودند که واسطه انتقال این ارزش‌ها فرماندهان محترم و روحانیون بودند که رزمندگان با استفاده از افکار و اعمال و رفتار و روحیات آن‌ها به بازتولید ارزش‌ها و فضائل معنوی پرداخته و سعی در الگو قراردادن آنان در سیره عملی خود بر آمدند. مسئولیت‌پذیری و حرکت به سوی اهداف تیمی را تقویت کند.

حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و خودباوری و اعتماد به نفس در رزمندگان

خودباوری و اعتماد به نفس در یک ملت از این احساس ناشی می شود که آن ملت باور داشته باشد می تواند در راه آرمان‌های خود بر هر موقعیتی چیره شود و این احساس توانایی را به صورت یک روحیه حماسی - دفاعی در برابر دشمنان خود بروز دهد (نائینی، مقاله بررسی عوامل روانی در دفاع مقدس، ۱۳۷۶). یک رزمنده در میدان جنگ باید به شخصیت و توانایی خود، هم‌زمان، فرماندهان و همچنین طرح‌های عملیاتی و کارایی سلاح‌ها، تاکتیک‌های جنگی و کیفیت پشتیبانی از صحنه نبرد اطمینان داشته باشد. این اعتماد و باورمندی به شدت می تواند روحیه رزمی یگان را در طول نبرد تحت تأثیر قرار دهد. نیروی دشمن نباید در ذهن یک رزمنده، شکست‌ناپذیر مطرح شود. علاوه بر موارد فوق سابقه رزمی و پیروزی‌های آن یگان و فرماندهان آن در عملیات‌های مختلف و ذکر خاطرات و دستاوردهای آن می تواند به توسعه اعتماد به نفس و خودباوری و در نهایت روحیه‌ای رزمی کمک کند.

حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) نقش تعیین‌کننده‌ای در دمیدن خودباوری و اعتماد به نفس در ملت ایران در طول دفاع مقدس داشتند هنگامی که خبر هجوم ناگهانی عراق به حضرت امام

خمینی (رحمت الله علیه) می‌رسد ایشان به مصداق آیه شریفه «الا بذکر الله تطمئن القلوب» (رعد، آیه ۲۸) هیچ اضطراب و شتاب‌زدگی از خود نشان نمی‌دهد. مرحوم حجت‌الاسلام سید احمد خمینی در این باره می‌گوید: «بعد از اینکه عراق به ایران تجاوز کرد و چند فرودگاه را بمباران نمود، در همان ساعات اولیه شروع جنگ از ستاد مشترک به بنده خبر رسید و من هم به خدمت حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) رفتم و به وی خبر دادم. ایشان هیچ عکس‌العملی که ناشی از دستپاچگی باشد، نشان ندادند و به حرف من گوش کردند» (دلیل آفتاب، ۱۲۳). حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) نه تنها از خبر هجوم دشمن متزلزل نشد بلکه نگرانی مسئولان و فرماندهان را به آرامش، اعتمادبه‌نفس و خودباوری تبدیل کرد. آقای محمدعلی انصاری در مجموعه خاطرات خود به‌عنوان یکی از اعضای دفتر حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) می‌گوید: «در جریان جنگ تحمیلی روزی که هواپیماهای متجاوز عراقی آمدند و تمام مرزهای جنوب و غرب کشور مورد حمله و تجاوز قرار گرفت، مسئولان و فرماندهان درحالی‌که واقعاً گیج و مضطرب بودند، به خدمت حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) رسیدند و چند لحظه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با آن‌ها دیدار داشت و آن‌ها را راهنمایی فرمود، هنگامی که بیرون آمدند چنان روحیه گرفته بودند که یکی از آن‌ها می‌گفت عراق را نابود می‌کنیم، یکی دیگر می‌گفت تا بغداد پیش می‌رویم!» (سرگذشت‌های ویژه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ج ۲: ۵۷). همچنین در ساعات اولیه تجاوز عراق به کشور برای ایجاد خودباوری، اعتمادبه‌نفس و آرامش قلبی در مردم می‌فرمایند: «ملت ایران نباید خیال کند که جنگی شروع شده است و حالا فرض کنید که دست‌وپای خودمان را گم کنیم، نه این حرف‌ها نیست، یک چیزی آوردند و یک بمبی این جا انداختند و فرار کردند و رفتند» (صحیفه نور، ج ۱۳، ۹۱). «یک دزدی آمده یک سنگی انداخته و فرار کرده» (همان منبع، ۲۰۰۳: ۱۹۱). بیان این جملات نشانگر طمأنینه و آرامش قلبی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در نقش فرماندهی و رهبری جنگ است. این ویژگی برجسته حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) اضطراب و نگرانی را از مسئولان، فرماندهان، ملت ایران و نیروهای مسلح از بین برد و تأثیر شگرفی بر روحیه حماسی ملت ایران در طول دفاع مقدس داشت. سردار سرلشکر محسن رضایی دیدار خود را با حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) قبل از عملیات سرنوشت‌ساز فتح‌المبین که به دلیل مشکلات از جمله پیش‌دستی عراق در حمله به مواضع رزمندگان به وجود آمده بود، این‌گونه وصف می‌کند: وقتی به خدمت حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) رسیدم، ایشان را علی‌رغم آن‌همه نگرانی و اضطرابی که ما داشتیم، بسیار

خوشحال، مسرور و خونسرد دیدم. وقتی جریان وقایع را برای حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) تعریف کردم، ایشان با خونسردی فرمودند: «شما پیروزید، ادامه بدهید»، من از خوشحالی و سرور حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) تعجب کردم (پایه پای آفتاب، ج ۳: ۱۲۱).

حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و توجه به روحیه رزمندگان اسلام

کلمات دلنشین و روح بخش حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، پیام‌ها و سخنرانی‌های ایشان در دل و جان رزمندگان اسلام اثر معجزه‌آسا و شگرفی داشت. جملاتی که حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) خطاب به رزمندگان در پیام‌های تبریک به مناسب پیروزی‌ها در عملیات‌های مختلف می‌نوشتند، خستگی‌های عملیات را از یاد می‌برد؛ و نشاط، شور و شوق اولیه رزم و روح حماسه را در آنان زنده می‌ساخت. جملاتی مانند: «آفرین بر شما که میهن خود را بر بال ملائکه ... نشانید و در میان ملل جهان سرافراز نمودید» (همان منبع، ج ۱۹: ۲). «ما همچون سیلی خواهیم زد به صدام و حزب بعث عراق که دیگر بلند نشود از جای خودش» (همان منبع، ج ۱۳: ۱۲۵). «ما برنده جنگ هستیم و هیچ تردیدی در این نیست» (همان منبع، ج ۱۳: ۱۲۵).

از ویژگی‌های دیگر رهبری حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در دفاع مقدس این بود که تلاش‌ها و زحمات فرماندهان را نادیده نمی‌گرفتند و اگر به دلایلی مشکلات ناخواسته، خسارات، ضایعات و تلفات انسانی و عدم فتح وجود داشت هیچ‌گاه روحیه‌ها را تضعیف نمی‌کردند، بلکه باظرافت و لطافت خاص و با به‌کارگیری واژه‌ها و تدابیر زیبا روحیه فرماندهان و رزمندگان را تقویت می‌کردند. عملیات ناموفق بدر از دشوارترین شرایط پیش آمده در دفاع مقدس بود، سختی شرایط عملیاتی دشواری وضعیت جغرافیایی منطقه، عدم امکان پشتیبانی نیروهای تک رو در خط مقدم، آتش شدید و پرحجم دشمن در منطقه و استفاده از سلاح‌های شیمیایی باعث ناکام ماندن طرح‌های عملیاتی فرماندهان و عقب‌نشینی رزمندگان اسلام شد. به طور طبیعی این شرایط سخت و دشوار، موجب فشار روحی و روانی بر فرماندهان جنگ و ازهم‌گسیختگی یگان‌های رزمی در منطقه می‌شد و حالت یأس و دلسردی را در جبهه‌ها و مدیریت جنگ حاکم می‌کرد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره این ناکامی ظاهری و عدم فتح‌ها در دفاع مقدس و تعبیر جالب و روحیه بخش حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) می‌فرماید: «در سخت‌ترین اوقاتی که در جنگ به ما ضربه وارد می‌شد، حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با آن دل بزرگ و با آن ناصیه منور الهی امید می‌داد، در ماجرابی ضربه سختی خوردیم، خدمت حضرت

امام خمینی (رحمت الله علیه) آمدند و گفتند ما شکست خوردیم. فرمودند: «نه شکست نبود، عدم فتح بود، یعنی ما پیروز نشدیم». شما ببینید یک حادثه را دو گونه می‌شود معنی کرد، هزار نفر از ما کشته شدند، پنج هزار نفر کشته شدند، اما دو گونه می‌شود تفسیر کرد. تفسیر شکست، تفسیر عدم فتح. معنای فرمایش حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) این بود که طوری نشده است می‌خواستند پیروز بشوند، اما هنوز نشده‌اید. همیشه این‌طور به ما امید می‌داد» (حدیث ولایت، ج ۸: ۵۴).

محبت و صمیمیت حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با رزمندگان

همان گونه که رزمندگان اسلام خداجویان جبهه‌های نبرد به ساحت مقدس شخصیت معنوی رهبرشان عشق می‌ورزیدند، حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در عاشقان نیز علاقه و محبتی خاص نسبت به فرزندان معنوی خویش اظهار می‌کردند و در حقیقت ارادت و علاقه بین مرید و مراد یک پیوند دوجانبه بود. جلوه‌های الفت و صمیمیت و محبت حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) نسبت به رزمندگان در گفتار و کردارش به طور کامل نمایان بود. جملاتی همانند: «اینجانب دست یکایک شما را می‌فشارم؛ من بین خود و شما فاصله‌ای نمی‌بینم» گویای عمق و ارادت و محبت قلبی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) به دلاوران دفاع مقدس بود. بی‌پیرایگی رفتار حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در جمع فرماندهان و رزمندگان جبهه‌ها و برداشتن مانع‌های احترامات رسمی و رایج میان یک رهبر و فرماندهی عالی جنگ با نیروهای تحت امر در ملاقات‌های خصوصی تصویرگر گوشه‌ای از محبت و صمیمیت قلبی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) به رزمندگان بود و صحنه‌های دیدارهای خصوصی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با رزمندگان مشحون از صحنه‌های دلپذیر و ارتباط عاطفی و محبت و صمیمیت است.

اصول کار تیمی

خلاصه‌ای از ۱۷ اصل کار تیمی نوشته جان ماکسول (۱۳۸۵) به شرح ذیل است:

ردیف	اصول کار تیمی	مؤلفه‌ها و پیش‌زمینه‌ها	توضیح
۱	انعطاف‌پذیری	آموزش‌طلبی	آموختن را دوست دارند.
		تغییر	احساس امنیت می‌کنند و از تغییر باکی ندارند.
		نوآوری	نوآور هستند.
		یادگیری	خود را به آموختن و یادگیری عادت می‌دهند.
		خودارزیابی	نقش خود را در گروه از نو ارزیابی می‌کنند.
		فرار از روزمرگی	فراتر از مسائل روزمره را می‌بینند و به دنبال راه-حل‌های تازه و نامتعارف هستند.
۲	همدلی	دگرگونی در بینش	به اعضای گروه به چشم همکارانی هم‌دل می‌نگرند، نه رقیب.
		حذف ستیزه‌گری	به این فکر هستند که همه اعضای گروه برنده شوند.
		دوری از بدگمانی به یکدیگر	به اعضای گروه بدگمان نیستند، پشتیبانشان هستند.
		دوری از خودبینی	به جای خود، گروه را در کانون توجه قرار می‌دهند.
۳	تعهدپذیری	مسئولیت‌پذیری	تعهد، به طور معمول در گیرودار سختی خود را نشان می‌دهد.
		ایجاد ارزش‌های واحد با گروه	تعهدها و ارزش‌های خود را به یکدیگر گره می‌زنند.
۴	ارتباط	خود را جدا از جمع ندانستن	خود را از دیگران جدا نمی‌دانند.
		کنار گذاشتن اختلافات	راه ارتباط را بر یکدیگر باز می‌گذارند.
		روراست بودن	کاستی‌ها و مسائل خود و اعضای گروه را در اولین فرصت بیان و بررسی می‌کنند.
		تقویت حس دوست داشتن	برقراری ارتباط با اعضای گروه مهم و دشوار باشد، جزئیات آن را در جایی می‌نویسند.
۵	شایستگی	حس کمال‌طلبی	تعالی‌جو و کمال‌طلب هستند.
		حس خودشکوفایی	به اجرای کار دشوارترین و غیرممکن‌ترین مرحله بیشتر توجه می‌کنند.
		جزء‌نگر بودن	به جزئیات می‌پردازند (حتی کارهای به‌ظاهر کوچک).
		تخصص‌طلبی	به دنبال تخصص می‌روند.
۶	اعتمادسازی	اشتیاق‌طلبی	اعضای قابل‌اعتماد گروه، به انجام هر کاری که از

ردیف	اصول کار تیمی	مؤلفه‌ها و پیش‌زمینه‌ها	توضیح
۷	انضباط	فکرکردن قبل از عمل	آن‌ها برآید اشتیاق دارند.
		استقامت و پایداری در امور	انگیزه‌های خود را در چارچوبی درست قرار می‌دهند.
		عمل‌گرایی	اعضای قابل‌اعتماد گروه، به انجام هر کاری که از آن‌ها برآید اشتیاق دارند.
		نظم در کارها	فاصله میان حرف و عمل خود را کم می‌کنند یا از میان می‌برند.
		اندیشیدن	انجام کارهای درست، در زمان مناسب و به دلیل موجه.
		کنترل احساسات	فعال نگاه‌داشتن ذهن، روی آوردن پیوسته به چالش‌های ذهنی.
		نظم در انجام امور	جلوگیری از اینکه احساسات، مانع انجام کار شوند.
۸	ترقی گروهی	تفکر چالشی	صیقل اندیشه و مهار احساسات لازم هستند ولی کافی نیستند.
		قدرشناسی از یکدیگر	برای تقویت اندیشه و اراده خود، دست‌به‌کار شدن و با اجرای طرح.
		احترام به ارزش‌ها	یاران تیمی خود را قدر می‌شناسند.
		تقویت باوراندیشی	ارزش‌های یاران تیمی را ارج می‌نهند.
۹	اشتیاق	خدمت‌رسانی	قدر و منزلت یاران تیمی را بالا می‌برند.
		مثبت‌اندیشی	به دیگران خدمت می‌کنند، پیش از آنکه دیگران به آن‌ها خدمت کنند.
		اثربخشی	انسان‌های مثبت به خواست و اراده خویش مثبت‌اند.
		خودباوری	منتظر نمی‌مانند که نخست احساس خوب در آن‌ها پیدا شود.
		تکلیف‌شناسی	به همه جنبه‌های مثبت کار خود می‌اندیشند، بر باورهای مثبت خود تمرکز می‌کنند.
		تصحیح اشتباه	با مکلف کردن خود به انجام کاری در زمان مشخص و ...
		خلاقیت‌پذیری	به نوآورانه‌ترین شکل کارها را انجام می‌دهند.
۱۰	هدفمندی	تقویت اراده	تیم‌های موفق که اعضای آن برای رسیدن به هدف مصمم هستند.

ردیف	اصول کار تیمی	مؤلفه‌ها و پیش‌زمینه‌ها	توضیح
۱۱	رسالت داشتن	زمان‌بندی	هدف و مقصودی برمی‌گزینند که ارزش صرف زمان را داشته باشد.
		خودشناسی	کاستی‌ها و توانمندی‌های خود را می‌شناسند.
		مقصودی مشترک	تیم‌های موفق که اعضای آن برای رسیدن به اهداف مصمم هستند.
		بلندپروازی	دور (بلندمدت) را می‌بینند.
۱۲	آمادگی	تخصص‌گرایی	در کاری که مهارت دارند، می‌مانند و بر تخصص خود می‌افزایند.
		راه و جهت‌شناسی	مقصد تیم را می‌دانند.
		اطاعت‌پذیری	اجازه می‌دهند که رهبر گروه رهبری کند.
		هم‌صدایی	نخست موفقیت گروه را می‌خواهند، سپس موفقیت خود.
۱۳	هم‌جویشی	خودارزیابی	باید بدانند که خودشان و گروه آن‌ها راهی کدام مقصد هستند.
		داشتن چشم‌انداز	آمادگی یعنی اینکه مترصد برداشتن نخستین گام در زمان مناسب باشند.
		مسیریابی	برگزیدن مسیر خوب، راه کامیابی را می‌گشاید.
		تقویت روح و ذهن	فرایند آینده را می‌بینند و بیشتر پژوهش می‌کنند.
۱۴	ارتقاء	اصلاح نگرش	انسان کوشا و با پشتکار آماده می‌شود، نه انسان تنبل.
		تجربه‌آموزی	از اشتباهات می‌آموزند.
		احترام‌گذاری	حتی پیش از آنکه کاری درخور احترام کرده باشند.
		هم‌صدایی	داشتن تجربه‌های مشترک با همدیگر.
		یک‌رنگی	برای یافتن زمینه‌های مشترک، تجربه‌های مشترک پیدا کنند.
		محبت کردن	توجه خویش را به‌جای خود به دیگران معطوف سازند.
		تقویت حس آموختن	زمانی که افراد قصد دارند هر روز چیزی بیاموزند، آمادگی پیدا می‌کنند.
		گذشته‌نگری	به آن‌ها امکان می‌دهد شکست‌ها و کامیابی‌های خود را مرور کنند.
		فرصت‌طلبی مثبت	آنچه را یاد گرفته‌اند به کار می‌گیرند که این دشوار است.
		برنامه‌ریزی	برنامه پیشرفت خود را می‌ریزند.

ردیف	اصول کار تیمی	مؤلفه‌ها و پیش‌زمینه‌ها	توضیح
۱۵	خودگذشتگی	علم‌آموزی	به ارتقای دانش خود بیشتر از ارتقای مقام خود بها می‌دهند.
		حذف خودپرستی و غرور	بخشنده و گشاده‌دست هستند.
		حس وفاداری	سیاست‌بازی و خودخواهی را کنار می‌گذارند.
		تمجید از دیگران	به یاران تیمی وفاداری نشان می‌دهند.
۱۶	مشکل‌گشایی	کمک‌رسانی	به وابستگی متقابل، بیش از استقلال ارجح می‌نهند.
		حذف توقع‌خواهی	پا پس نمی‌کشند و تصمیم می‌گیرند که دست برندارند.
		حقیقت‌طلبی	درباره راهبرد خود از می‌اندیشند.
		ایده‌آل‌گرایی	مشکل‌ها، تصویرهای ذهنی ما هستند.
		تمرکز کردن	همه مشکلات قابل حل هستند.
		تکرارپذیری	فکر خود را از نو متمرکز می‌سازند.
۱۷	پیگیری	ممارست و اصرار	فرایند حل مشکلات را مرتب تکرار می‌کنند تا حل کامل مشکل.
		تقویت اراده	پیگیری و اصرار در انجام‌دادن کارها.
		هوشیاری	با عزم و اراده کار می‌کنند نه اینکه خود را به دست سرنوشت بسپارند.
		رقابت‌جویانه	بیشتر و هوشمندانه‌تر از دیگران کار می‌کنند.
		استقامت	خود را با آنها در رقابتی دوستانه درگیر می‌کنند تا هر دو طرف انگیزه پیدا کنند.
		ثابت‌قدم و بااراده کارها را انجام می‌دهند.	

مختصری از اهمیت عملیات کربلای ۵

پس از عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر، تسلط و اشراف بر منطقه شلمچه به‌عنوان یکی از گذرگاه‌های مهم و منتهی به شهر راهبردی بصره در زمره هدف‌گذاری‌های عملیاتی فرماندهان دفاع مقدس علیه ارتش بعثی صهیونیستی عراق قرار داشت که پس از حدود چهار سال، منطقه عملیاتی کربلای ۵ بهترین موقعیت مکانی برای دستیابی به این هدف تعریف و در دستور کار قرار گرفت. عملیات کربلای ۵ در بامداد ۱۹ دی‌ماه ۱۳۶۵ با رمز مقدس یا زهرا (س) در منطقه شلمچه و شرق بصره آغاز شد و بااراده رزمندگان اسلام و فرماندهی و مدیریت هوشمندانه و خردمندانه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) به فروریختن دژهای مستحکم دشمن بعثی و آشکار

شدن نقطه غفلت و هزیمت ارتش صدام منجر شد که در پی آن عبور از موانع نفوذناپذیر دشمن در شرق بصره و تهدید شهر بصره با حضور در حومه آن، موفقیت جمهوری اسلامی را در جنگ حتمی کرد؛ به طوری که متعاقب عملیات کربلای ۵، جهان استکبار بدون رعایت ملاحظات معمول، حمایت از صدام را علنی ساخت و قدرت‌های جهانی مستقیماً وارد میدان جنگ شدند که نبرد ایران و آمریکا در خلیج فارس از آن جمله بود. همین عملیات بود که شورای امنیت را ناچار به تصویب قطعنامه‌ای کرد (قطعنامه ۵۹۸) که در آن برای اولین بار تا حدودی نظرات جمهوری اسلامی لحاظ شده بود. پس از عملیات کربلای ۵ بود که مجوز استفاده وسیع از سلاح‌های کشتارجمعی به عراق داده شد.

اهمیت فرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در جنگ تحمیلی نقش فرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در عملیات‌های راهبردی هشت سال دفاع مقدس مثل کربلای ۵ و اکثر عملیات انجام شده دیگر بسیار برجسته است. فرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) و تیپ‌های مستقل این فرارگاه در کنار دیگر نیروها و یگان‌ها نقش بسیار مهمی در موفقیت این عملیات ایفا کردند. در طول سال‌های دفاع مقدس یگان‌های مهندسی این فرارگاه با به‌کارگیری امکانات محدود موجود و استفاده از ابتکار و خلاقیت‌ها در امور مهندسی اقدام به احداث خاکریز، راه، پل، سنگر و... می‌کردند. سه نمونه از آن ابتکارها که در عملیات‌ها تأثیر تعیین‌کننده‌ای داشت، ایجاد جاده هورالعظیم به طول ده‌ها کیلومتر، احداث پل شناور خیبر به طول ۱۴ کیلومتر و احداث دو پل عظیم روی رودخانه اروندرود به طول ۹۰۰ متر بود.

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر عناصر کار تیمی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

فرضیات فرعی

۱. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس انعطاف‌پذیری در میان رزمندگان در

عملیات کربلا ۵ مؤثر است.

۲. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس همکاری در میان رزمندگان در

عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

۳. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس تعهد در میان رزمندگان در عملیات

کربلای ۵ مؤثر است.

۴. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس ارتباطی نزدیک‌تر در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ مؤثر است.
۵. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس وحدت در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۶. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس کفایت در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۷. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس اعتماد در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۸. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس انضباط در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۹. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس اشتیاق در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۰. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس رسالت در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۱. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس ارتقا در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۲. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس از خودگذشتگی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۳. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس پیگیری در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۴. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس مشکل‌گشایی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۵. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس هم‌افزایی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.
۱۶. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس آمادگی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

۱۷. کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس هدفمندی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش بر اساس آمارهای منابع انسانی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در شهر تهران، از تعداد ۲۰۸ نفر پرسنل این قرارگاه، ۵۱ نفر در عملیات کربلای ۵ شرکت داشته‌اند که به شهادت نرسیده‌اند.

در این تحقیق از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شده است؛ نمونه‌گیری خوشه‌ای شامل تشکیل گروه‌ها یا خوشه‌هایی مناسب از واحدهای جامعه و سپس انجام آمارگیری از تمام یا بخشی از واحدهای خوشه‌ای انتخاب شده است. هنگامی از این نوع نمونه‌گیری استفاده می‌شود که جامعه مورد پژوهش از دسته‌های جداگانه‌ای تشکیل شود و عناصر آن جامعه در این دسته‌ها توزیع شده باشد. در بسیاری از مواقع، می‌توان به وسیله اجرای یک وسیله با انتخاب تصادفی گروه‌ها یا خوشه‌هایی از واحدهای نمونه‌گیری به جای گرفتن یک نمونه تصادفی ساده از جامعه، در میزان هزینه به طور اساسی صرفه‌جویی کرد. نمونه‌گیری خوشه‌ای ما را از ساختن چارچوب برای تمامی جامعه بی‌نیاز می‌کند که این تهیه چارچوب خود اغلب کاری پرخرج و خسته‌کننده است. به علاوه چون واحدهای یک خوشه، مجاور هم هستند و بنابراین دسترسی به آنها آسان است، فرایند نمونه‌گیری به طور قابل توجهی به صرفه است. نمونه انتخاب شده از میان کارمندان قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) کسانی بودند که در عملیات کربلای ۵ شرکت کرده بودند. تعداد نمونه در این پژوهش ۳۷ نفر از پرسنل قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) شهر تهران است که در عملیات کربلای ۵ شرکت داشتند.

مراحل انجام تحقیق

۱. تدوین چارچوب مفهومی با استفاده از اطلاعات کتابخانه‌ای و بررسی اسناد و مدارک موجود و مشاهده سایت‌های اینترنتی مرتبط.
۲. تدوین فرضیه‌هایی با استفاده از مبانی نظری و پیشینه تجربی تحقیق.
۳. تهیه ترکیب و شمای کلی پرسش‌نامه و نحوه طراحی آن.
۴. طراحی ابزار پرسش‌نامه با کمک متخصصان اهل فن و جمع‌آوری اطلاعات بر اساس چارچوب

نظری و فرضیه‌های تحقیق.

نتایج به‌دست‌آمده و یافته‌های تحقیق با استفاده از دانش موجود و با راهنمایی متخصصان اهل فن مبتنی بر نتایج تحقیق ارائه شده است. همچنین پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج تحقیق ارائه شده است. در این تحقیق فن تحقیق پرسش‌نامه‌ای، به‌عنوان مناسب‌ترین روش توصیه و مبنای کار قرار داده شده است و برای مستندسازی نتایج تجزیه و تحلیل آماری و ارائه راه‌حل‌های نهایی، از آزمون‌های همبستگی و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS اقدام به تجزیه و تحلیل سؤالات، فرضیات و همبستگی بین متغیرها خواهیم کرد.

پایایی و روایی پرسش‌نامه

در این پژوهش به‌منظور سنجش اعتبار پرسش‌نامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. با استفاده از نرم‌افزار SPSS ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده که مقدار آلفای کرونباخ به‌دست‌آمده برای این پرسش‌نامه ۰/۸۴۱ است که نشان‌دهنده این است پرسش‌نامه از اعتبار مناسبی برخوردار است.

در پرسش‌نامه این تحقیق برای آنکه به بهترین نحو روایی آن مورد قبول قرار بگیرد از ۸ نفر از متخصصان درخواست شد بر اساس مدل لاوشه نظر خود را درباره ۴۰ سؤال پرسش‌نامه ابراز کنند که بعد از قرارگیری محاسبات در فرمول CVR که بدین ترتیب امتیاز ۴۰ آیتم از عدد جدول الاوشه (۰/۶۲) بزرگ‌تر بود، بنابراین حاکی از آن است که وجود آیتم‌های مربوطه با سطح معناداری آماری قابل قبول ($p < 0.05$) در این ابزار ضروری و مهم است.

فرضیه اول

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس انعطاف‌پذیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس انعطاف‌پذیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha = 0/05$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه اول تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است، رابطه

مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس انعطاف‌پذیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه دوم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس همکاری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس همکاری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه دوم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس همکاری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه سوم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس تعهد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس تعهد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه سوم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس تعهد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه چهارم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس ارتباطی نزدیک‌تر در

میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس ارتباطی نزدیک‌تر در

میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۱۰۰۰ است که چون مقدار معناداری

محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان

می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه چهارم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط

معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت

است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد

حس ارتباطی نزدیک‌تر در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه پنجم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس وحدت در میان

رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس وحدت در میان

رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری

محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان

می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه پنجم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری

برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه

مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس

وحدت در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه ششم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس کفایت در میان

رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس کفایت در میان

رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری

محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه ششم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس کفایت در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه هفتم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس اعتماد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس اعتماد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر $0,000$ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه هفتم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس اعتماد در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه هشتم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس انضباط در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس انضباط در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر $0,000$ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه هشتم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد

حس انضباط در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه نهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس اشتیاق در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس اشتیاق در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه نهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس اشتیاق در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه دهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس رسالت در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس رسالت در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه دهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس رسالت در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه یازدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس ارتقا در میان

رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس ارتقا در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/00$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه یازدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس ارتقا در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه دوازدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس از خودگذشتگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس از خودگذشتگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/00$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه دوازدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس از خودگذشتگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه سیزدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس پیگیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس پیگیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار

معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه سیزدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس پیگیری در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه چهاردهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس مشکل‌گشایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس مشکل‌گشایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر $0,000$ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه چهاردهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس مشکل‌گشایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه پانزدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس هم‌افزایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس هم‌افزایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر $0,000$ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی داری $0/05$ ($\alpha=0/50$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه پانزدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر

ایجاد حس هم‌افزایی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه شانزدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس آمادگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس آمادگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/05$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه شانزدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس آمادگی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه هفدهم

H_0 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس هدفمندی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

H_1 : به نظر می‌رسد بین کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و ایجاد حس هدفمندی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ رابطه معنادار آماری وجود دارد.

باتوجه به نتایج حاصل از جدول بالا، سطح معناداری برابر ۰,۰۰۰ است که چون مقدار معناداری محاسبه شده کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/05$) است در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت فرض H_0 رد شده و فرض H_1 در فرضیه هفدهم تأیید می‌شود. یعنی ارتباط معناداری برای این متغیر وجود دارد و چون مقدار همبستگی محاسبه شده در این متغیر مثبت است رابطه مستقیم برای این متغیر وجود دارد؛ یعنی کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ایجاد حس هدفمندی در میان رزمندگان در عملیات کربلا ۵ تأثیر داشته است.

فرضیه اصلی

H_0 : به نظر می‌رسد کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر اصول کار تیمی در میان رزمندگان در

عملیات کربلای ۵ مؤثر نیست.

H1: به نظر می‌رسد کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر اصول کار تیمی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

باتوجه به ضرایب بتای استاندارد شده نشان می‌دهد کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر اصول کار تیمی در میان رزمندگان در عملیات کربلای ۵ مؤثر است.

سطح معناداری	t	میزان ضریب بتای استاندارد شده	میزان ضریب بتای استاندارد نشده		Model
		میزان بتا	میزان انحراف	بتا	
۰/۰۰۰	۱۶/۳۲۳		۰/۱۳۶	۲/۲۱۷	(Constant)
۰/۰۰۰	۷/۳۲۲	۰/۴۲۱	۰/۰۵۱	۰/۳۷۷	کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر اصول کار تیمی

نتیجه‌گیری

نخستین عامل مؤثر بر روحیه حماسی و رزمی مردم ایران و رزمندگان اسلام، باورهای دینی است. سرآمد باورهای دینی و ریشه همه معنویت ایمان به خدا است. مسلم است فردی که باایمان مذهبی در صحنه دفاع و جهاد شرکت می‌کند، در چارچوب عمل به تکلیف تحت هر شرایطی خود را پیروز بداند و قطعاً از روحیه و آمادگی مناسبی برخوردار خواهد بود. آنانی که ایمان مذهبی دارند و در ایمان، قوی‌تر و پابرجاترند، به خداوند نیز نزدیک‌ترند و هرچه انسان‌ها به خداوند که قدرت لایزال و منبع همه قدرت‌هاست نزدیک‌تر باشند، از مرگ بیم و هراسی به دل راه نمی‌دهند. اعتقاد و اعتماد افراد به ایمان مذهبی فرماندهان، اثری بسیار شگفت در آنان دارد و همه او را به‌عنوان مقتدایی مؤمن و رزمنده پیشنهاد خواهند پذیرفت و دستورهای او را دقیقاً و با باور قلبی به اجرا خواهند گذاشت. سرداران شهید دفاع مقدس نمونه‌هایی از الگوهای فرماندهی هستند که رزمندگان با تمام وجود به آن‌ها باور و اعتماد داشتند.

در میان عوامل معنوی و فرهنگی تأثیرگذار در دفاع مقدس، رهبری حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) از برجسته‌ترین این عوامل است. در عصر حاضر، رمز شکوفایی باورها و ارزش‌های معنوی ملت

ایران و تأثیر گسترده این باورها و ارزش‌ها در پیروزی دوران دفاع مقدس را باید در انفاس الهی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) جست‌وجو کرد. شخصیت معنوی و نافذ حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با داشتن ویژگی‌های اخلاقی برجسته‌ای که در مجموع آن‌ها را به‌ندرت می‌توان در انسانی یافت و نیز عشق و محبت وصف‌ناپذیر رزمندگان اسلام به ایشان که از عمق باورهای دینی آنان سرچشمه می‌گرفت، از حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) رهبر و فرماندهی بی‌نظیر ساخته بود که سیره عملی و نظری ایشان در دفاع مقدس تأثیری عمیق و انکارناپذیر بر روحیه و کارایی رزمندگان اسلام داشت. اعتقاد به نصرت الهی و امدادهای غیبی در جنگ باعث به‌وجود آمدن اعتماد به نفس و افزایش توان کارایی رزمی می‌شود. رزمندگان معتقد به یاری خداوند، قبل از اینکه به جبهه بروند پیروزند و رزمندگان فاقد اعتقاد به نصرت الهی قبل از ورود به شرایط سخت نبرد شکست خواهند خورد.

ایمان به خداوند و امدادهای الهی، نقش بسیار سازنده، قوی و مؤثری در روحیه افراد نظامی دارد. مطالعه و تعمق در قرآن کریم درباره امدادهای فراوان الهی در جنگ‌های صدر اسلام و مشاهده امدادهای غیبی در طول هشت سال دفاع مقدس، این باور و روحیه را در رزمندگان اسلام ایجاد کرده بود که اگر باتقوا، مؤمن و صابر باشند، یاری و امداد پروردگار حتمی خواهد بود. از این رو باروحیه بالا به‌رغم محدودیت‌ها و موانع فراوان و برخلاف محاسبات رایج کلاسیک در ارزیابی توان رزم، بر دشمن متجاوز یورش بردند و پیروزی‌های بزرگ و اعجاب‌برانگیزی را که تحلیل‌گران نظامی از تحلیل آن عاجز هستند، برای ملت ایران به ارمغان آوردند.

رابطه قلبی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و رزمندگان آن‌چنان قوی و محکم بود که کلام الهی گونه ایشان بر جان و دل‌ها می‌نشست. این بدان علت بود که کلام حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) برگرفته از قرآن و ذوب شده در کلام الهی بود. از این رو اثر و نفوذ بیانات ایشان روی رزمندگان معجزه‌وار به نظر می‌رسید. با چنین رابطه قلبی‌ای بود که در دفاع مقدس دشمن یک‌باره با خیل عظیمی از مردم روبرو شد که با هر چه داشتند وارد میدان نبرد می‌شدند. آن‌ها در محاسباتشان اشتباه کرده بودند و به‌هیچ‌عنوان تصور نمی‌کردند چنین نیرویی در ایران وجود داشته باشد. آن‌ها از میزان نفوذ و تأثیرگذاری حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر ملت و از این معجزه و امر مسلم الهی غافل بودند. آن‌ها نمی‌دانستند نقش مؤثر حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) بر امت چه بود و بیانات ایشان چه تأثیری در ملت می‌گذاشت. امامی که مفسر حقیقی دین و چراغ راه و

صراط مستقیم مردم بود؛ امامی که «نورالله» بود.

پیشنادهای پژوهش

۱. توسعه روحیه حماسی و ملی و رزمی دوران دفاع مقدس در مردم و نیروهای مسلح.
۲. مقابله با جنگ روانی دشمن و پیشگیری از آسیب‌پذیری روحیه حماسی ملت ایران.
۳. تقویت روحیه مقاومت و ایستادگی دوران دفاع مقدس در برابر دشمن و ترسیم آن در سطح منطقه و جهان.

محدودیت‌های پژوهش

۱. تعداد عملیات: یکی از محدودیت‌های این تحقیق این است که فقط در یک عملیات بررسی شد و به محققان بعدی پیشنهاد می‌شود همین موضوع را در چند عملیات بررسی کنند.
۲. مکان پژوهش: از دیگر محدودیت‌های این پژوهش شرایط و قلمرو مکانی پژوهش (قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در شهر تهران) است. احتمالاً نتایج این پژوهش قابل تعمیم به سایر ارگان‌ها نیست.
۳. تعداد نمونه: اگرچه نمونه‌گیری از جامعه پژوهش به صورت تصادفی انجام گرفته است، اما باتوجه به محدود بودن اعضای نمونه و انتخاب آن از جامعه‌های کوچک، در تعمیم نتایج به کلیه نفرات شرکت‌کننده در عملیات کربلای ۵ محدودیت‌هایی وجود دارد. از این رو نیاز به تحقیقات دیگری در جوامعی بزرگ‌تر ضروری به نظر می‌رسد.

- احمدیان پور، صادق (۱۳۷۸). شناخت و بررسی عوامل مؤثر بر انسجام و پویایی گروهی در معاونت ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهاد سازندگی.
- استیفن پی رابینز (۱۳۷۸). ترجمه دکتر علی پارسائیان و دکتر سید محمد اعرابی، رفتار سازمانی جلد دوم، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- آشوری، داریوش (۱۳۷۳). دانشنامه سیاسی، تهران: مروارید.
- هاشمی رفسنجانی، اکبر (۱۳۷۶). خطبه‌های نماز جمعه، جلد ۱، چاپ دوم، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب اسلامی.
- امام خمینی، سید روح الله (۱۳۷۴). رساله نوین، جلد ۴، نگارش و ترجمه و توضیح از عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- امام و دفاع مقدس (۱۳۷۷). مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، واحد خاطرات، چاپ اول.
- امام خمینی، سید روح الله (۱۳۸۵). صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی^(ع)، جلد ۱۹ و ۱۳، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (مؤسسه چاپ و نشر عروج).
- امامی، صابر (۱۳۸۰). عوامل فرهنگی و معنوی در دفاع مقدس، هنر و ادبیات، جلد ۷، تهران: مرکز تحقیقات اسلامی.
- سنگری، محمدرضا و عبداللهی، مهدی (۱۳۸۰). عوامل فرهنگی و معنوی در دفاع مقدس، فرهنگ عاشورا، جلد ۳، تهران: مرکز تحقیقات اسلامی.
- بابایی‌زارچ، علی محمد (۱۳۸۳). امت و ملت در اندیشه امام خمینی، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- ماکسول، جان (۱۳۸۵). ۱۷ اصل کار تیمی، ترجمه مرتضی ذوالانوار، تهران: نشر معیار اندیشه.
- بنی لوحی، سیدعلی (۱۳۷۸). مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی^(ع) مقایسه‌ای. تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- بویه، چمران (۱۳۹۱). تبیین قلمروهای ژئوپلیتیک ایران پس از انقلاب، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- بیو، دی اس؛ هیکس، دیجی؛ هینینگز، سی آر (۱۳۸۰). نظریه پردازان علم سازمان، ترجمه سیدمحمد میرکمالی، قاسم کبیری، تهران: نشر سیطرون.
- پیتز، تی، اچ (۱۳۷۳). مراحل روانشناسی جنگ و صلح؛ ترجمه و انتشار، تهران: نشر صریز.
- حبیبی، مرتضی (۱۳۸۴). ساختن تیم‌های مدیریت با عملکرد بالا، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۳۴.
- حدیث ولایت (۱۳۷۵). مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.

حدیث ولایت (۱۳۷۹). مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.

دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد سپاه پاسداران (۱۳۸۱). فرماندهی و ستاد در رزم. گروه علوم پایه و مشترک.

Anna L. Green., Aretha Y. Hill., Earnest Friday., Shawnta S. Friday, " The use of multiple intelligences to enhance team productivity", School of Business & Industry, Florida A&M University, Tallahassee, Florida, USA.

David A. Kolb & Joyce osland & Irwin M. Rubin, The Organizational Behavior Reader, 6th ed., Newjersey: Pren ce-Hall, 1995, P.268..

Drewery.G, Wright.N, (2002)"Cohesion among culturally heterogeneous groups" The journal of American academy of buisness, vol2, issue 1, pp 66-72

Earley P.C & Ang s (2003); Cultural Intelligence: indivisual interac ons across cultures. Stanford, CA. Stanfords Business Books.

Gladstein, D.L. (1984), "Groups in context: a model of task group e ec veness", Administra ve Science Quarterly, Vol. 29 pp.499-517.